

ЮСТИНА ВЫДЖИНСКА

ҚАУІПСІЗ ТҮСІК ТҮСІРУДІ

ҚОРҒАҒАНЫ ҮШІН ҚУДАЛАНДЫ

Польша

ҚҰҚЫҚТАР
ҮШІН
ЖАЗ

AMNESTY
INTERNATIONAL



ҚҰҚЫҚТАР ҮШІН ЖАЗ

20 ЖЫЛДАН АСТАМ ӨМІР

ӨЗГЕРТЕР ХАТ ЖАЗУ

Бірен-саран адамдар біреудің қасында біріксе, нәтиже керемет бола алады.

Шамамен 20 жыл бұрын Польшада, белсенділердің шағын тобы 24 сағаттық хат жазу марафонын өткізді. Кейінгі жылдары бұл идея тарады. Бүгінгі күні «Құқықтар үшін жаз» – адам құқықтары саласындағы әлемдегі ең ірі шара.

2001 жылғы 2 326 хаттан 2022 жылы 5,3 миллионнан астам хат, твиттер, қол қойылған петиция және басқа да әрекеттерге дейін, дүние жүзіндегі адамдар ынтымақтастық үшін география кедергі емес деген идеяның аясында өз сөздерінің күшін бірігуге пайдаланды. Бұл тұлғалар бірлесе отырып, осы жылдар ішінде 100-ден астам адамның өмірін өзгертуге, оларды азаптаудан, құдалаудан немесе әділетсіз түрмеде қамаудан босатуға көмектесті.

Тағы да, биылғы науқанға әлемнің түкпір-түкпірінен адам құқықтары бұзылғанына байланысты кісілер қатысады. Кейбіреулерінің құқықтарын өз үкіметтері, басқаларының полиция немесе тіпті ірі корпорациялар бұзған. Барлық бұзушылықтар олардың кім екеніне байланысты, тіпті жай ғана құқықтарын пайдаланғаны үшін. Біз бірге олардың құқықтары үшін күресе аламыз. «Құқықтар үшін жаз» арқылы олар бүкіл әлем бойынша мыңдаған адамдардан ынтымақтастық жеке хабарламаларын алады. Олардың жағдайлары қоғамның назарын аударып жатқанын білу оларға, олардың отбасыларына ұмытылыстарына сенімділік береді. Ал билікке тікелей хат жазып, олардан әділетсіздікті жою үшін дереу әрекет етуді талап ету арқылы біз әділетті және тең әлем жасай аламыз.

Хат жазу әрекеттерімен қатар Амнести Интернешнл осы адамдардың жағдайын өзгертуге күші бар адамдармен, мысалы, өз елдеріндегі саясаткерлермен сөйлеседі. «Құқықтар үшін жаз» қоғамдық іс-шаралар арқылы осы әділетсіздіктерді көрсетіп, әлеуметтік желілерде халықаралық назарды аударады.

Алдыңғы жылдардағы науқанға қатысқан адамдар мен топтар бұл әрекеттердің әсері жайлы хабарлайды және көп адамның оларға қамқорлық көрсететінін білуден алатын қуатты сипаттайды.

Көбінесе ел билігінің осы адамдарға, сондай-ақ осындай жағдайдағы басқа адамдар мен топтарға деген көзқарасында айтарлықтай өзгерістер болады. Айыптаулар алынып, адамдар қамаудан босатылуы мүмкін. Адамдарға адамгершілікпен қарап, әділетсіздікке қарсы жаңа заңдар немесе ережелер енгізіледі.

«Шын жүректен, бұл науқан мені тірі қалдырды, бұл олардың мені өлтіруіне кедергі болды, өйткені олар Сіздің бар екеніңізді біледі»

– Яни Силва,
қоршаған ортаны қорғаушы, 2021 ж.

БАСТАМАС БҰРЫН

Бұл адам құқықтарын оқыту сабағы мектеп сыныбы, қауымдастық тобы, отбасы немесе белсенді топ сияқты әртүрлі онлайн немесе офлайн орталарда өтуі мүмкін. Үйлестіруші ретінде Сіз сабақты мәнісі мен жұмыс істеп жатқан топқа жақсы сәйкес келтіріп, бейімдей аласыз. Мысалы, талқыланатын мәселелер туралы топтың қандай білімі бар екенін, топтың көлемін және белсенді қатысуға мүмкіндік беру үшін әрекетті қалай жақсы ұйымдастыру керектігін, сабақ өтетін ортаның жағдайын, оны жеке немесе онлайн жеткізуді, және мүмкін шектеулерді қарастыруыңыз мүмкін. Қатысушылар іс бойынша әрекет жасағысы келгенде, бұл олар үшін қауіпсіз екенін немесе еместігін талқылаңыз.

Іс-әрекеттердің барлығы оқушыларға тек ақпарат ғана ұсынылмайтын **қатыстыру оқыту әдістеріне** негізделген; олар істерге қатысты мәселелерді зерттейді, талқылайды, талдайды және сұрақ қояды. Бұл әдістеме қатысушыларға келесі мүмкіндіктер береді:

Негізгі құзыреттер мен дағдыларды **ДАМУ**

Өз пікірлерін **ҚАЛЫПАСТЫРУ**, сұрақтар қою және ұсынылған мәселелерді тереңірек түсіну

Өз оқуына **ІЕ БОЛУ** және олардың қызығушылықтары, қабілеттері мен алаңдаушылықтары бойынша талқылауларды қалыптастыру

Оларға эмоционалды түрде араласу және өз көзқарастарын дамыту үшін қажетті **ОРЫН БОЛУ**



Антверпенде, Бельгияда, «Құқықтар үшін жаз» 2022 жылғы науқанында хат жазу шарасы.

Біз күресіп, қорғап жүрген адамдар туралы оқыңыз:
[amnesty.org/writeforrights](https://www.amnesty.org/writeforrights)

Еліңіздегі Амнести бөлімімен хабарласыңыз:
[amnesty.org/countries](https://www.amnesty.org/countries)

Твиттерде **#W4R23** хэштегі арқылы
@Amnesty парақшасына қолдау көрсетіңіз

Қатысу арқылы оқыту әдістерімен таныс болмасаңыз, бастамас бұрын Амнести Интернешнл ұйымының **жәрдемдесу нұсқаулығын** қараңыз: <https://www.amnesty.org/en/documents/ACT35/020/2011/en/>

Амнести Интернешнл адам құқықтары бойынша білім беру онлайн курстарын, соның ішінде құқық қорғаушылар туралы қысқаша курсты ұсынады, «Құқықтар үшін жаз» науқанымен таныстырады:
academy.amnesty.org/learn



СІЗДІҢ СӨЗДЕРІҢІЗ ҚҰАТТЫ

АҚТАЛҒАН БЕЛСЕНДІЛЕР

2020 жылғы мамыр айында үкіметке қарсы наразылық шеруін басқарғаннан кейін Сесилия Чимбири, Джоана Мамомбе және Нетсай Марова тұтқындалып, полиция бөлімшесіне жеткізілді, белгісі жоқ көлікке күштеп отырғызылды және Зимбабвең Хараре қаласынан қуылды. Кейін оларды ұрып-соғып, азаптап, жол жиегінде қалдырған. Ауруханада жатқан кезде әйелдерге наразылық акциясына байланысты қылмыстық іс қозғалды. Кейін басынан өткерген ауыртпалықтар жайлы айтқандары үшін оларға өтірік айту және әділдікке кедергі келтіру деген айыптар тағылды. Нетсай бұл зорлықтан кейін Зимбабведен қашып кеткен. Олардың атынан жарты миллионнан астам әрекет жасалған «Құқықтар үшін жаз» 2022 жылғы науқанынан кейін Сесилия мен Джоананы Жоғарғы сот 2023 жылғы 4 шілдеде ақтады..



© Amnesty International/Вонгай Чипанца/Нураниа Муди

ӨЛІМ ЖАЗАСЫНАН БОСАТЫЛДЫ

Оңтүстік Судандық Магай Матиоп Нгонг 2017 жылғы 14 қарашада кісі өлтіргені үшін өлім жазасына кесілген кезде мектеп оқушысы болған. Магай судьяға өлімнің оқиғасы екенін және ол кезде небәрі 15 жаста болғанын айтып берді. Дегенмен, қорғаушыға қол жеткізе алмаған Магайды адам өлтіргені үшін соттады. «Құқықтар үшін жаз» 2019 жылғы науқанында Магайға қатысты 700 000-нан астам іс-шара жасалды. 2022 жылғы наурыз айында Жоғарғы сот Магай сол кезде бала болғандықтан, оны босату керек деп келісті. Магай енді елден аман-есен шығып, өзі сияқты адамдарға көмектесуге бел буған.



АДАМ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУШЫ БОСАТЫЛДЫ

Бернардо Каал Ксол, мұғалім және әке, Гватемаланың солтүстігіндегі Кахабон өзеніндегі гидроэлектр жобалардан зардап шеккен қауымдастықтарды қорғау үшін тынымсыз жұмыс істеді. 2018 жылғы қарашада оның құқық қорғау қызметіне кедергі келтіру үшін ол жалған айыппен жеті жылдан астам бас бостандығынан айырылды. «Құқықтар үшін жаз» 2021 жылғы науқан барысында Бернардоға қатысты жарты миллионнан астам іс-шара жасалды және 2022 жылғы наурызда ол түрмеден босатылды.



© Симона Далмассо

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ ТУРАЛЫ

Адам құқықтары – бұл біздің әрқайсымызға тиесілі негізгі бостандықтар мен қорғаулар. Олар жасына, ұлтына, жынысына, нәсіліне, наным-сеніміне және жеке бағдарына қарамастан қадір-қасиет, теңдік және өзара құрмет қағидаттарына негізделген.

Сіздің құқықтарыңыз – бұл сізге және басқаларға әділ қарым-қатынас жасау және өз өміріңіз туралы таңдау жасау мүмкіндігі. Бұл негізгі адам құқықтары – әмбебап: олар бәрімізге; әлемдегі барлық адамдарға тиесілі. Олар – ажырамас: оларды бізден тартып алу мүмкін емес. Және олар – бөлінбейтін және өзара тәуелді: олардың бәрі бірдей маңызды және өзара байланысты.

Екінші дүниежүзілік соғыс кезінде жасалған қатыгездіктерден бері Адам құқықтарының жалпыға ортақ Декларациясынан басталатын адам құқықтары жөніндегі халықаралық құжаттар бүкіл әлемдегі өмірді жақсартуға арналған ұлттық, аймақтық және халықаралық заңнаманың берік негізін қамтамасыз етті. Адам құқықтарын үкіметтерге арналған заңдар ретінде қарастыруға болады. Олар үкіметтер мен мемлекеттік шенеуніктерге өздерінің юрисдикциясындағы, сондай-ақ шетелдегі адамдардың құқықтарын құрметтеу, қорғау және орындау бойынша міндеттер жүктейді.

Адам құқықтары тек практикалық мүмкіндіктер рұқсат етілгенде ғана орындалатын сән-салтанат емес.



© ЕН/сүреті







АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ (АҚЖОД)

АҚЖОД Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін жаңадан құрылған Біріккен Ұлттар Ұйымымен бірден жасалған. 1948 жылғы 10 желтоқсанда қабылданған күннен бастап ол халықаралық адам құқықтары жүйесінің негізін құрады. Дүние жүзіндегі әрбір мемлекет осы құжаттың 30-бабында айтылған жалпы қағидаттарды ұстануға келісті.

АҚЖОД өзі, оның аты айтып тұрғандай, декларация болып табылады. Бұл дүние жүзіндегі әрбір үкіметтің жеке адамдарға қарым-қатынаста белгілі бір стандарттарды ұстанатын ниетінің мәлімдемесі. Адам құқықтары халықаралық құқықтың бір бөлігіне айналды: АҚЖОД қабылданғаннан бері оның ұстамдары негізінде басқа да көптеген міндетті заңдар мен келісімдер жасалды. Дәл осы заңдар мен келісімдер Amnesty International сияқты ұйымдарға үкіметтерді «Құқықтар үшін жаз» істерінде атап өткен адамдарға көрсетілген қарым-қатынастан бас тартуға шақыруға негіз береді.



АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ

 <p>АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР МЕН БОСТАНДЫҚТАР Өмір сүру құқығы, азапталмау және құл болмау бостандығы, кемсітпеу құқығы.</p>	<p>1-бап Қадір мен құқықтағы еркіндік пен теңдік</p> <p>2-бап Кемсітуге жол бермеу</p> <p>3-бап Адамның өмір сүру, бостандығы және қауіпсіздігіне ие болу құқығы</p> <p>4-бап Құл болмау бостандығы</p> <p>5-бап Азапталмау бостандығы</p>
 <p>ЗАҢДЫ ҚҰҚЫҚТАР Кінәсіз деп саналу құқығы, әділ сот құқығы, негізсіз қамауға алынбау құқығы.</p>	<p>6-бап Бәрі заңмен қорғалған</p> <p>7-бап Заң алдында бәрі тең</p> <p>8-бап Құқықтар бұзылған жағдайда өтемақы алу</p> <p>9-бап Ешқандай әділетсіз тұтқындау, қамау немесе қуғындау</p> <p>10-бап Әділ сот құқығы</p> <p>11-бап Кінәсіз дәлелденгенше кінәсіз</p> <p>14-бап Басқа елге барып, қорғауды сұрау құқығы</p>
 <p>ӘЛЕУМЕТТІК ҚҰҚЫҚТАР Білім алуға, отбасын құруға және сақтауға, демалуға, денсаулықты сақтауға құқығы.</p>	<p>12-бап Құпиялылық және үйге, отбасылық өмірге ие болу құқығы</p> <p>13-бап Мемлекеттік шекара ішінде еркін өмір сүру және жүру бостандығы</p> <p>16-бап Үйлену және отбасын құру құқығы</p> <p>24-бап Демалу және бос уақытты өткізу құқығы</p> <p>26-бап Білім алу құқығы, оның ішінде тегін бастауыш білім</p>
 <p>ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАР Меншікке, жұмыс істеуге, тұрғын үйге, зейнетақыға, тиісті өмір сүру деңгейіне құқығы.</p>	<p>15-бап Өз ұлтына құқығы</p> <p>17-бап Меншікке және мүлікке иелік ету құқығы</p> <p>22-бап Әлеуметтік қамсыздандыру құқығы</p> <p>23-бап Әділ жалақыға жұмыс істеу және кәсіподаққа кіру құқығы</p> <p>25-бап Сіздің денсаулығыңыз бен әл-ауқатыңызға сәйкес келетін өмір сүру деңгейіне құқығыңыз</p>
 <p>САЯСИ ҚҰҚЫҚТАР Елді басқаруға қатысу құқығы, сайлау құқығы, бейбіт жиналу, сөз, сенім және дін бостандығына ие болу құқығы</p>	<p>18-бап Сенім бостандығы (соның ішінде діни сенім)</p> <p>19-бап Сөз бостандығы және ақпарат тарату құқығы</p> <p>20-бап Бірлестіктерге қосылу және басқалармен бейбіт жолмен кездесу еркіндігі</p> <p>21-бап Өз елін басқаруға қатысу құқығы</p>
 <p>МӘДЕНИ ҚҰҚЫҚТАР, ҰНТЫМАҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ Қауымдастықтың мәдени өміріне қатысу құқығы.</p>	<p>27-бап Қауымдастықта мәдени өмірімен бөлісу құқығы</p> <p>28-бап Осы құқықтардың барлығы толық жүзеге асырылуы мүмкін халықаралық тәртіпке ие болу құқығы</p> <p>29-бап Басқалардың құқықтарын құрметтеу жауапкершілігі</p> <p>30-бап Бұл құқықтардың ешқайсысын тартып алуға болмайды!</p>



САБАҚ

ТҮСІК ТҮСІРУ ЖӘНЕ АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР

- Құқық қорғаушы әйелдер
- Жыныстық және репродуктивті құқықтар
- Денсаулыққа қол жеткізу құқығы
- Қауіпсіз түсік түсіруге қол жетімділік

ОСЫ САБАҚ ТУРАЛЫ

Қатысушылар басқа әйелге түсік түсіруге арналған дәрілерді алуға көмектескені үшін сотталған Юстина Вьджинсканың шынайы оқиғасы арқылы құқық қорғаушы әйелдердің қиындықтары, денсаулыққа қол жеткізу құқығы және қауіпсіз түсік түсіру қызметтеріне қол жеткізудің маңыздылығы туралы үйренеді. Сабақтың бір бөлігі ретінде қатысушылар Польшаның Бас прокурорын Юстинаны әділетсіз сотталуын тоқтатуға және Юстинаны қолдайтын хат жазуға шақырылады.

ЖАС МӨЛШЕРІ: 14+

КЕРЕКТІ УАҚЫТ

90 минут, «Әрекет ету» бөліміне қосымша уақыт қажет болуы мүмкін.

САБАҚ НӘТИЖЕЛЕРІ

Қатысушылар:

- қауіпсіз түсік түсіру қызметтеріне қол жеткізудің маңыздылығын және олардан бас тартудың салдарын **түсінеді**.
- жыныстық және репродуктивті денсаулық сақтау қызметтерін іздеп жүрген әйелдер тап болатын қиындықтарды **зерттейді**.
- құқық қорғаушы әйелдердің алдында тұрған қиындықтарды **түсінеді**.
- Амнести Интернешнл ұйымының «Құқықтар үшін жаз» науқаны туралы **біледі**.
- Юстина Вьджинскаға қолдау және ынтымақтастық білдіретін хаттар **жазады**.

МАТЕРИАЛДАР

- **Үлестірмелі материал: Индекс карталары** (12-бет)
- **Үлестірмелі материал: Түсік түсіру мен адам құқықтарын байланыстыру** (13-бет)
- **Үлестірмелі материал: Юстинаның оқиғасы** (page 15)
- **Негізгі ақпарат** (14-бет)
- **Қаламдар, қағаз және конверттер** (хаттар жіберілсе)
- Қосымша: Юстина Вьджинсканың видеобейнесі [amnesty.org/w4r-videos](https://www.amnesty.org/w4r-videos)
- Қосымша: [amnesty.org/writeforrights/](https://www.amnesty.org/writeforrights/) сайтындағы үлгі хаттар

ДАЙЫНДЫҚ

- Әр қатысушы/топ үшін үлестірмелі материалдарды басып шығарыңыз.
- 10-бетте негізгі ақпаратты, 13-бетте түсік түсіру мен адам құқықтарын байланыстыру үлестірмелі материалын және 15-бетте Юстинаның оқиғасын оқыңыз.

КӨБІРЕК АҚПАРАТ

- Әйелдердің құқықтары туралы қосымша ақпарат үшін: [amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/womens-rights/](https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/womens-rights/)
- Қауіпсіз түсік түсіруге қол жеткізу және адам құқықтары туралы қосымша ақпарат алу үшін: [amnesty.org/en/what-we-do/sexual-and-reproductive-rights/abortion-facts/](https://www.amnesty.org/en/what-we-do/sexual-and-reproductive-rights/abortion-facts/)
- Құқықтар үшін жаз» жайлы 20 минуттық курс: academy.amnesty.org/learn/course/external/view/elearning/145/write-for-rights-a-short-guide

САҚТЫҚ ШАРАЛАРЫ

Бұл сабақ кейбір қауымдастықтарда, діндерде немесе жеке адамдардың нанымдарында даулы болуы мүмкін түсік түсіру және әйелдер құқықтарына сілтемелерді қамтиды. Бұл сабаққа сезімталдықпен және әртүрлі көзқарастар мен тәжірибелерге құрметпен қарау өте маңызды. Үйлестіруші ретінде барлық қатысушылар өз ойлары мен сезімдерін бөлісуге ыңғайлы болатын қауіпсіз және инклюзивті ортаны жасаңыз. Сабақ алдында қатысушыларды талқыланатын тақырыптар туралы хабардар етіңіз және оларға кез келген сәтте ыңғайсыздық сезінсе, шығу мүмкіндігін беріңіз. Мақсат – түсіністік пен эмпатияны дамыту, сондықтан әрқашан құрмет пен сынамайтын сөздерді қолданыңыз және қатысушыларды соған ынталандырыңыз. Осы талқылаулар жеке тұлғасына әсер етуі мүмкін қатысушыларға қолдау немесе ресурстар беруге дайын болыңыз.

САБАҚ БАСТАЛМАС БҰРЫН

Түсік түсіру тақырыбы түрлі эмоцияларды қоздыруы мүмкін. Мазмұнмен мұқият танысыңыз және сезімталдықтың ықтимал аймақтарын болжаңыз. Бұл Сізге пікірталастарды жанашырлық пен түсіністікпен жүргізуге мүмкіндік береді. Қатысушыларыңыздың жайлылығын қамтамасыз ету үшін сабақ кезінде олармен үнемі байланыста болыңыз. Мұны вербалды емес белгілер, жеке диалог немесе рефлексия үшін қысқа үзілістер арқылы ұйымдастыруға болады. Сабақ барысында және одан кейін қатысушыларға сабақ пен талқыланатын тақырыптар туралы өз сезімдері мен ойларын білдіруге мүмкіндік беріңіз. Бұл оларда туындайтын эмоцияларды өңдеуге көмектеседі.

Бүкіл сабақ шамамен 90 минутта өткізуге арналған. Барлық қадамдарды орындау маңызды, өйткені әрбір әрекет алдыңғы әрекетке негізделеді, бұл тақырыпты жан-жақты түсінуге ықпал етеді. Егер Сіз мұны сыныпта өткізіп жатсаңыз, барлық әрекеттерді қамту үшін екі сессияға бөлу қажет болуы мүмкін.



(20 МИНУТ)

1. ОЙ ТОЛҒАУ ШЕҢБЕРІ: СІЗГЕ ҚАТЫСТЫ МА?

Қатысушылардан отырып немесе тұрып шеңбер құруды сұраңыз. Бірнеше мәлімдемелерді оқитыныңызды түсіндіріңіз және сол мәлімдемелер оларға қатысы бар, жоғын ойлануға шақырыңыз. Сіз мәлімдемелерді бір-бірлеп оқисыз. Егер мәлімдеме қатысушының көңілінде резонанс тудырса, олар бұл туралы айтуы керек, мысалы, қолдарын көтеріп, аяқтарымен соғып немесе екі рет шапалақтап. Бұл қатысушылардың өздерін түсіндіруге емес, өз ойын жеткізуге арналған жаттығу екенін түсіндіріңіз. Олардан бұл нәліктен немесе қалай резонанс тудыратынын айту немесе түсіндіру сұралмайды.

Мәлімдемелер:

- Мені сенімдеріме байланысты айыптады немесе қорқытты.
- Мен басқалар келіспейтін нәрселерді айтқан немесе істегенім үшін қорықтым.
- Әділетсіз деп санайтын ережелер немесе заңдар менің ашуыма тиеді.
- Өз болашағым туралы маңызды нәрсені шешуге тура келген кезде мен өзімді сенімсіз сезіндім.
- Мен өз денем туралы таңдау жасай алмайтындай сезіндім.
- Менің денсаулығымға немесе денем үшін не жақсы екені жайлы таңдау жасауыма тура келді.
- Мәселені өз бетімше шеше алған кезде мен өзімді қуанышты сезіндім.
- Қиын жағдайда оны жақсартудың жолын тапқаным үшін өзімді мақтан тұттым.
- Мен өзімді тыңдап, өзім және өмірім үшін дұрыс таңдау жасаған кезді мақтан тұттым.
- Қиын кезеңде біреуді қолдаудан қуаныш пен қанағат сезіндім.
- Қиын жағдайға жалғыз төтеп беруім керек деп ойлаған кезде біреудің көмек көрсеткенінен қуаныш пен жеңілдікті сезіндім.

Төмендегі сұрақтарға жауап алу арқылы қорытындылау:

- **Сізге ыңғайлы болса, бұл жаттығу Сізге қандай сезім тудырғаны туралы ой бөлісіңіз.**
- **Нәліктен қиын жағдайларға тап болғанда қолдау мен басқа адамдармен байланыс іздеу маңызды?**
- **Сіз күтпеген жерден көмек алдыңыз ба? Бұл Сізге қалай әсер етті?**

Кейбір ортақ негіздерді табыңыз және түсіндірмені эмпатия нотасымен аяқтаңыз, мысалы, қиындықтарға тап болу, қорқу немесе түсінбеушілік сезіну адам тәжірибесінің қалыпты бөлігі екені туралы айтыңыз. Осы ортақ эмоциялар мен тәжірибелердегі эмпатия арқылы біз бір-бірімізбен түсіністік, қолдау және байланыс таба аламыз және бұл бізге өсіп, өркендеуімізге көмектеседі.

Кейбір мәлімдемелер өз болашағыңыз туралы шешім қабылдауға және сіздің денеңіз бен денсаулығыңызға қатысты таңдаулар туралы екенін атап өтіңіз. Қатысушылардан сұраңыз:

- **Денемізге және денсаулығымызға қатысты өз бетімізше шешім қабылдау нәліктен маңызды?**
- **Басқа адамдар біз үшін шешім қабылдаса не болады?**

Қатысушылар өздерін ыңғайсыз сезінуі мүмкін деп алаңдасаңыз, барлығынан көздерін жұмып, аяғымен соғу немесе шапалақтау сияқты дыбыстарды қолдануды сұрасаңыз болады. Сонымен қатар, бұл жеке рефлексияға негізделген дыбыссыз жаттығу болуы мүмкін. Бірақ өз ойларын білдіру арқылы қатысушылар басқа адамдардың ұқсас қиындықтар мен жағдайларға тап болғанын және олардың жалғыз емес екенін көруге немесе естуге мүмкіндік алады.



(30 МИНУТ)

2. АБОРТ АДАМ ҚҰҚЫҒЫ МӘСЕЛЕСІ РЕТІНДЕ

12-беттен **Индекс карталарын**, қиып алыңыз немесе бөлек қағазда өз карталарыңызды жасаңыз.

Біздің денемізге, денсаулығымызға және болашағымызға қатысты шешім қабылдауға келгенде, түсік түсіру тақырыбы жиі күрделі және қоғамда аралас сезімдер мен әртүрлі пікірлер тудыратынын мойындаудан бастаңыз.

Сөздерді байланыстыру ойынын ойнайтынымызды және әртүрлі тақырыптар жазылған индекс карталарды беретіңізді түсіндіріңіз. Қатысушылар картаны алған кезде, олар осы тақырып туралы ойлаған кезде есіне түсетін бірінші сөзді, ойды немесе сезімді бөлісуге шақырылады. Негізгі ережелерді белгілеңіз:

- Дұрыс немесе бұрыс жауаптар жоқ және өз жауабыңызды түсіндіруге қысым жоқ.
- Егер Сізде лезде ой туындамаса немесе сол сәтте бөлісу ыңғайсыз болса, картаны қайта беріп жіберуге болады.

Көрсету үшін бірінші картаны өзіңіз таңдау арқылы жаттығуды бастаңыз. Мысалы, «Таңдау» картасы түссе, «Бостандық» деуге болады. Шеңбердегі жаныңыздағы адамға картаны беріңіз. Олар өздерінің ассоциациясын айтады, содан кейін картаны келесі адамға береді және т.б. Бұл процесті барлық карталар өтіп болғанша және әркім әр тақырыппен ассоциация беру мүмкіндігіне ие болғанша жалғастырыңыз.

Барлық карталар шеңберді айналып өткеннен кейін, жалпы тақырыптар немесе пайда болған таңқаларлық ойлар туралы қысқаша пікірталас ашыңыз:

- **Бұл жаттығу Сізді қандай да бір түрде таң қалдырды ма? Неліктен?**
- **Біздің ойларымызда ортақ тақырыптар немесе сезімдер болды ма?**
- **Бұл тақырыптар мен олармен ассоциацияларымыз адам құқықтарына және қоғамдағы түсік түсіруді кеңірек талқылауына қалай қатысты?**

Талқылауды аяқтау үшін барлығына бұл жаттығудың мақсаты келісімге жету немесе аборт туралы біреудің пікірін өзгерту емес екенін ескертіңіз. Оның орнына мақсат әртүрлі көзқарастарды түсіну мен құрметтеуге тәрбиелеу және қоғам мен адам құқықтарына қатысты мәселенің күрделілігін көрсету болды.

Осындай сезімтал тақырыпта жеке ойларыңыз бен сезімдеріңізді бөлісу үшін батылдық қажет екенін мойындаңыз. Барлығына олардың ашықтығы мен белсенділікке қатысуға дайындығы үшін рахмет айтыңыз. Қатысушыларды сабақ барысында туындаған тақырыптар мен ойлар туралы және олардың түсік түсіру мен адам құқықтарына қатысты өз көзқарастарымен қалай байланысатыны туралы ойлауды жалғастыруға шақырыңыз.

Соңында, түсік түсіру сияқты сезімтал тақырыптарды талқылауға әрқашан эмпатиямен, құрметпен және әртүрлі көзқарастарды, олар біздің көзқарасымыздан өзгеше болса да түсінуге міндеттемемен қарау керек екенін, еске салыңыз.

Польшаның «Abortion Dream Team» үкіметтік емес ұйымының әйел құқық қорғаушылары мен белсенділері.

Солдан оңға қарай: Наталья Броняччик, Юстина Вьджинска, Кинга Йелинска және Каролина Вичкевич.





(25 МИНУТ)

3. ҚАУІПСІЗ ТҮСІК ТҮСІРУДІ ҚОРҒАУ: ЮСТИНАНЫҢ

ОҚИҒАСЫ

Біз басқа әйелдерге түсік түсіруге арналған дәрілерді алуға көмектескені үшін сотталған әйелдің шынайы оқиғасын қарастыратынымызды түсіндіріңіз. Төмендегіні дауыстап оқыңыз:

«Юстина Вьджинска – Польшадағы құқық қорғаушы және күтуші әйел. Ол Польшада түсік түсіруге тыйым салуға қарсы науқан жүргізетін «белсенді ұжым» ретінде танылатын топтың бір бөлігі. Олар қауіпсіз түсік түсіруге қалай қол жеткізуге болатыны туралы тренингтер мен кеңестер ұсынады. 2023 жылғы наурыз айында Юстина жүкті әйелге түсік түсіретін дәрілерді алуға көмектескені үшін сегіз айға қоғамдық жұмысқа сотталды. Юстинаның адвокаттары үкімге апелляциялық шағым түсірді және қазір апелляция қаралуда. Ания (аты өзгертілді) – Юстинадан көмек сұраған әйел – тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккен. Юстина өзінің желісі арқылы Анияның жағдайын біліп, көмектесуге шешім қабылдады, өйткені ол өзі бұрын қатыгез қарым-қатынаста болған және оның қорқынышын түсінеді. Юстина Анияға өзінің түсік түсіретін дәрілерін пошта арқылы жіберді, бірақ пакетті Анияның күйеуі тартып алып, полицияға хабарлады. Ания ешқашан дәрі қабылдамай, жүктілікті тоқтату үшін қауіпті түсік түсіруге жүгінді».

Күтуші: жүкті әйелдермен бірге жүретін және жүктіліктің әртүрлі кезеңдерінде, оның ішінде босану немесе мүмкін түсік түсіру әлде жүктілікті тоқтату кезінде сынамай эмоционалдық, ақпараттық, физикалық және материалдық-техникалық қолдау көрсететін адам.

Юстина оқиғасының (15-бет) және **Түсік түсіру мен адам құқықтарын байланыстырудың** (13-бет) көшірмелерін таратыңыз. Қатысушыларға ақпаратты оқуға бірнеше минут беріңіз. Содан кейін қатысушыларды біріктіріп, келесі сұрақтардың кейбірін пайдалана отырып, пікірталас жүргізіңіз. Сөйлесуді басқаруға көмектесу үшін **негізгі ақпаратты** (14-бет) пайдалануға болады.

- Кеңірек жыныстық және репродуктивті қызметтердің бөлігі ретінде Ания үшін қауіпсіз түсік түсіруге қол жеткізуге қандай кедергілер бар? Бұл кедергілер оның таңдауы мен денсаулығына қалай әсер етті?
- Юстинаның жұмысы денсаулыққа және дене тәуелсіздігіне ие болу құқығын қолдайды. Бұл құқықтар Сіз үшін нені білдіреді?
- Юстинаның жұмысы неге маңызды?
- Ания немесе Юстина сияқты адамдарға қиын жағдайға тап болған кезде көмектесуді елестете аласыз ба? Мұны істеу үшін сізге не қажет? Немесе, керісінше, сізге не кедергі болады?
- Сіздің ойыңызша, Юстинаның әңгімесі адам құқықтарын, әсіресе әйелдер құқықтарын қорғайтын әйелдердің алдында тұрған қиындықтарды қалай көрсетеді?
- Жеке тұлға ретінде немесе қоғамдастық ретінде Юстина сияқты құқық қорғаушыларды қолдаудың қандай жолдары бар?



(15 МИНУТ)

4. ӘРЕКЕТ ЖАСА

Амнести Интернешнл ұйымының «Құқықтар үшін жаз» науқаны туралы түсіндіріңіз. Амнести Интернешнл адамдарды Юстина Выджинска үшін әділеттілікті талап етуге шақыратынын түсіндіріңіз. Хат жазудың қаншалықты сәтті бола алатынын көрсететін өткен жылғы науқаннан мысалдар келтіруге болады (3-бет) немесе «Құқықтар үшін жаз» 2014 ж. кезінде адамдардың әрекеттері арқасында өлім жазасынан босатылған Мозес Акатугбаның мына бір минуттық бейнесін көруге болады: youtu.be/8cU6EPY5r_c (тек ағылшын тілінде қол жетімді).

Қатысушыларға берілген уақыт жеткіліксіз болса, оларды кейін мұны қалай жасау керектігін ұйымдастыруға немесе әрекеттерді топтар арасында бөлуге шақырыңыз. Оларды шығармашылыққа баулыңыз.

Қатысушыларға Юстинаның бейнесін көрсетіңіз: www.amnesty.org/w4r-videos (ағылшын тілінде қол жетімді).



ХАТ ЖАЗУ

Қатысушыларды оң жақтағы байланыс ақпаратын пайдаланып, Польша үкіметіне хат жазуға шақырыңыз.

- Үкіметке өзіңіз туралы бірдеңе айтыңыз, бұл жеке хат болсын.
- Юстина Выджинсканың ісінде Сізді не толғандыратынын айтыңыз.
- Қауіпсіз түсік түсіруге көмек сұраған әйелді қолдағаны үшін неге ешкім жазаланбауы керек деп ойлайтыныңызды айтыңыз.
- Олардан **Юстина Выджинсканың әділетсіз сотталуы тоқтатылғанын қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қабылдауды және адам құқықтарын заңды түрде қорғағаны үшін оған қарсы басқа да айыптаулардан бас тартуды** сұраңыз.

Бас прокурор

Ұлттық прокуратура
Постепу көшесі, 3-үй
02-676 Варшава
Польша

Сәлемдесу: Құрметті бас
прокурор

Email: biuro.podawcze.pk@prokuratura.gov.pl
Twitter / X: @PK_GOV_PL

Хэштегтер: #IAmJustyna #W4R23

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ КӨРСЕТУ

Юстина Выджинскаға сенетініңізді көрсетіңіз. Оған ынтымақтастық пен үміт туралы хабарлама жіберіңіз. Шығармашылық көрсетіңіз! Оны #IAmJustyna және #W4R23 хэштегтері арқылы әлеуметтік желіге жариялаңыз. Содан кейін хабарламаңызды оң жақтағы мекенжайға жіберіңіз.

Кейбір кеңестер:

- Сіз басқаларға көмектесудің және оларға қолдау көрсетудің маңыздылығына назар аударғыңыз келуі мүмкін немесе оған түсік түсіруге қол жеткізу жеке өзіңіз үшін неліктен маңызды екенін айтқыңыз келуі мүмкін.
- Қауіпсіз әдіс екенін атап өту үшін түсік түсіретін дәрінің суреттерін салуға болады. Жасыл - қауіпсіз түсік түсіру құқығы үшін күресте әмбебап түс.

Киімге арналған ілгіштердің суреттерін қолданбаңыз. Олар белгілі бір елдерде қауіпті түсік түсіру белгісі болғанымен, бұл Польшада түсік түсіру үшін қолданылатын әдіс емес, сондықтан стигматизация туындауы мүмкін.

Юстина поляк және ағылшын тілдерінде сөйлейді. Мұнда қосымша мысал ретінде хабарлама берілген:

Wspieram Ciebie, Justyna. Dziękuję Ci za Twoją pracę. (Поляк тілі)

I support you, Justyna. Thank you for your work. (Ағылшын)

Юстина Выджинска

Амнести Интернешнл Польша
Sapiezynska 10A
00-215 Варшава
Польша

Email: dla.justyny@amnesty.org.pl



Амнести Интернешнл қызметкерлері Юстина Выджинсканы қолдайды.



ҮЛЕСТІРМЕЛІ МАТЕРИАЛДАР

ИНДЕКС КАРТАЛАРЫ

АБОРТ

ТЕҢДІК

**ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУҒА
ҚОЛЖЕТІМДІЛІК**

**РЕПРОДУКТИВТІ
ҚҰҚЫҚТАР**

ТАҢДАУ

**«МЕНИҢ ДЕНЕМ, МЕНИҢ
ҚҰҚЫҒЫМ»**

БАҚЫЛАУ

ӘЙЕЛДЕР ҚҰҚЫҚТАРЫ



ҮЛЕСТІРМЕЛІ МАТЕРИАЛДАР

ТҮСІК ТҮСІРУ МЕН АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫН
БАЙЛАНЫСТЫРУ

Барлығымызда адам құқығы бар. Оларға физикалық және психикалық денсаулыққа қол жеткізуге болатын ең жоғары стандартын пайдалану, білім алу, өз ойын еркін білдіру, дауыс беру, әділ жалақы мен тең еңбек үшін тең ақы алу, басқа адаммен бірге зорлық-зомбылық пен кемсітушіліксіз өмір сүру құқығы жатады.

Бірақ бүкіл әлемде көптеген адамдар әлі де кемсітушілікке ұшырайды, мысалы, жынысы, гендері, жыныстық бағдары немесе гендерлік сәйкестік негізінде. Гендерлік теңсіздік әйелдерге, қыздарға, ЛГБТИ адамдарға және әртүрлі гендерлік адамдарға әсер ететін тұрмыстық және жыныстық зорлық-зомбылық, төмен жалақы, білімге және сәйкесінше медициналық қызмет көрсетуге қол жетімсіздік сияқты көптеген мәселелердің негізі болып табылады.

Әр адамның өз денесіне қатысты шешімдерді өзі қабылдауға мүмкіндігі болу керек, өйткені бәрімізде дене тәуелсіздігіне құқығымыз бар және әркімнің жыныстық және репродуктивті құқықтары бар. Бұл адамдардың жыныстық және репродуктивті денсаулық туралы ақпаратқа, тауарлар мен қызметтерге, мысалы, қолжетімді, қолайлы және сапалы болып келетін заманауи контрацепция және қауіпсіз түсік түсіруге құқылы екенін білдіреді. Сондай-ақ адамдар жыныстық қарым-қатынаста болуға немесе некеге тұруға, балалы болуға, егер болса, қанша, қашан және кіммен бірге болуды таңдауға құқылы.

Негізінде түсік түсіру мәселесі адамның өз денесі, денсаулығы және болашағы туралы шешім қабылдау қабілетіне қатысты. Адамдар жүктілікті жалғастыру немесе жалғастырмау туралы шешім қабылдау еркіндігіне ие болған кезде, олар денсаулығын жақсырақ бақылап, өмірлерін жоспарлап, лайықты өмір сүре алады.

Бұл адам құқықтарының түсік түсіруге қалай байланысты екенін қарастырыңыз:

Денсаулыққа қол жеткізу және өмір сүру құқықтары: түсік түсіруге шектеу қойылса немесе толығымен тыйым салынса, адамдар денсаулығының ауыр асқынуына немесе тіпті өлімге әкелуі мүмкін қауіпті әдістерге жүгінуі мүмкін. Сондықтан түсік түсіру бойынша қауіпсіз қызметтерге қолжетімділікті қамтамасыз ету денсаулыққа қол жеткізу мен өмір сүру құқықтарын қорғау үшін өте маңызды.

Абыройлы өмір сүру құқығы: өз денесі туралы шешім қабылдау мүмкіндігі, оның ішінде түсік түсіру туралы шешім, абыройлы өмір сүрудің негізгі аспектісі болып табылады. Жүктілікті мәжбүрлеп жалғастыру адамның қадір-қасиетіне деген құқығын әлеуетті түрде төмендететін елеулі физикалық, эмоционалдық және әлеуметтік-экономикалық әсер етуі мүмкін.

Тәуелсіздікке және жеке өмірге ие болу құқықтары: бұл құқықтар өз өмірі мен денесін бақылауға және басқалардың араласуынсыз шешім қабылдауға қатысты. Түсік түсіру контекстінде бұл шектен тыс араласусыз немесе мәжбүрлеусіз жүктілікті жалғастыру немесе жалғастырмау туралы шешім қабылдау еркіндігін білдіреді.

Бостандық пен жеке бас қауіпсіздігі құқығы: Кейбір елдерде түсік түсіру қылмыс болып саналады және оны жасатқаны немесе түсік түсіруге қол жеткізуді жеңілдеткені үшін адамдар жазаланады және түрмеге жабылады. Бұл бостандық құқығына нұқсан келтіреді.

Теңдік пен кемсітпеуге және заңның тең қорғалуы құқықтары: Бұл құқықтар әркімнің жеке ерекшеліктеріне немесе жағдайларына қарамастан, кемсітусіз қаралуы және заң бойынша бірдей қорғалуы қажет екенін білдіреді. Түсік түсіруді шектеуші заңдар әйелдерге, қыздарға және белгілі бір топтағы жүкті болуы мүмкін адамдарға, мысалы, кедей, жас немесе маргиналды қауымдастықтардан шыққан адамдарға сәйкесінше әсер етеді және осы құқықтарды бұзады.

Азаптаудан және басқа да қатыгез әрекеттерге ұшырамау бостандығына ие болу Белгілі бір жағдайларда қауіпсіз түсік түсіру немесе одан кейінгі күтімнен бас тарту әлде кешіктіру қатыгез, адамгершілікке жатпайтын және ар-намысты қорлайтын әрекет болып табылып, азаптаумен тең болуы мүмкін. Бұл да гендерлік зорлық-зомбылықтың бір түрі.



НЕГІЗГІ АҚПАРАТ

ТҮСІК ТҮСІРУ ЖӘНЕ АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Түсік түсіруге қол жеткізуді шектейтін немесе оған тыйым салатын қылмыстық және басқа жазалау заңдары мен саясаттары көбінесе жүкті болуы мүмкін әйелдерді, қыздарды және басқаларды жасырын және/немесе қауіпті Түсік түсіруге немесе олардың физикалық және психикалық денсаулығына зиян келтіруі мүмкін жүктілікті жалғастыруға мәжбүр етеді. Әйелдердің, қыздардың және жүкті болуы мүмкін адамдардың басқа да құқықтарымен қатар жеке және тәндік тәуелсіздігіне, адамның бостандығы мен қауіпсіздігіне, қадір-қасиеті мен теңдігі және кемсітілмеуіне құқығы бар. Мұның бәріне түсік түсіру мүмкіндігінің жоқтығы қауіп төндіреді. Түсік түсіру қызметтерін қылмыстандыру сонымен қатар адам құқықтарының бұзылуына әкелуі мүмкін, себебі ол жүкті адамдарды қауіпті түсік түсіруге мәжбүр етеді, кейбір жағдайларда алдын алуға болатын өлім мен жарақаттарға әкеледі.

Юстина сияқты құқық қорғаушы әйелдер - кез келген адам құқығын қорғаумен айналысатын әйелдер және әйелдердің құқықтары мен гендерлік теңдікке байланысты құқықтарды, соның ішінде жыныстық және репродуктивті құқықтарды қорғайтын барлық жыныстағы адамдар. Гендерлік, әлеуметтік және экономикалық теңсіздік, гендерлік және аралық кемсітушілік терең тамыр жайған патриархалдық конвенциялар үстемдік ететін әлемде олар кім екені және нені жақтайтындары үшін жүйелі түрде стигматизацияланады және шабуылға ұшырайды.

Бүкіл әлемде құқық қорғаушы әйелдер әділетсіздікке, адам құқықтарының бұзылуына және қиянатына, кемсітушілікке қарсы шығып жатыр, себебі олар бұл жайттарды өз көздерімен көрген. Олардың жұмысы адамзаттық прогрестің негізі болып табылады: олар адам құқықтары үшін, патриархат пен нәсілшілдікке қарсы күреседі, сонымен бірге көптеген салаларда түбегейлі реформалар жүргізуге ұмтылады. Әйелдер құқығын қорғаушылардың әрекеттері өзінің табиғаты бойынша патриархалдық билік құрылымдарына, зиянды әлеуметтік нормалар мен стереотиптік гендерлік рөлдерге қарсы тұрады. Үкіметтер бұл белсенділердің еркін және қауіпсіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін өз міндеттемелерін орындауы керек.

Қорытындылай келе, адам құқықтарының халықаралық заңдары мен стандарттары бойынша адам құқықтарының бұрын емес, туғаннан кейін қолданылатыны анық екенін атап өткен жөн. Кейбір елдер әйелдердің, қыздардың және жүкті болуы мүмкін барлық адамдардың адам құқықтарына нұқсан келтіретін ұрықтың, эмбриондардың, зиготалардың және жыныс жасушаларының адам құқықтарын қорғауға тырысатын заңдар мен саясаттарды қабылдап, жүзеге асырды. Түсік түсіруді қылмыстандыруды жақтайтындар да түсік түсіру ұрықтың «өмір сүру құқығымен» үйлеспейтінін дәлелдеуге тырысады. Алайда бұл аргумент жалған. Өмір сүру құқығын қорғайтын халықаралық және аймақтық адам құқықтары туралы шарттың ережелері және өмірді қорғайтын баптарды, адам құқықтарының басқа кепілдіктерін түсіндіретін ресми органдар мұндай қорғауды туғанға дейін кеңейтпейді. Бірде-бір халықаралық адам құқықтары органы ұрықты Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық Пактіде, Бала құқықтары туралы конвенцияда немесе адам құқықтары жөніндегі басқа да халықаралық шарттарда көзделген өмір сүру құқығының қорғау субъектісі ретінде мойындаған емес. Бұған қоса, ешбір адам құқықтары жөніндегі орган түсік түсіру адам құқықтарына, соның ішінде өмір сүру құқығына сәйкес келмейтінін анықтаған жоқ.

Амнести Интернешнл әйелдер мен қыздарды, жүкті және жүкті болуы мүмкін адамдарды немесе жеке тұлғаларды атап өтті. Бұл тұжырым түсік түсіруге қатысты жеке тәжірибелердің көпшілігі трансгендер әйелдер мен қыздарға (яғни, жеке сәйкестік пен жыныс сезімі туылған кезде тағайындалған жынысқа сәйкес келетін әйелдер мен қыздарға) қатысты екенін мойындайды. Интерсекс адамдарға, трансгендер ер адамдарға және ұл балалар мен басқа жыныстық сәйкестігі бар адамдар жүкті болу үшін репродуктивті қабілетке ие болуы мүмкін және түсік жасатуға мұқтаж болуы мүмкін.



ЮСТИНАНЫҢ ОҚИҒАСЫ

Польша

ҚҰҚЫҚТАР
ҮШІН
ЖАЗ

AMNESTY
INTERNATIONAL



Юстина Вьджинсканың түсік түсіру тәжірибесі, ешқандай қолдаусыз немесе сенімді ақпаратқа қол жеткізбестен, оған басқаларға репродуктивті өмірі туралы саналы шешім қабылдауға көмектесу үшін күш пен мотивация берді. Юстина түсік түсіру туралы стигмаға қарсы үгіт жүргізетін және оған байланысты заңдар бойынша Еуропадағы ең шектеуші болып табылатын Польшада қауіпсіз түсік түсіруге қол жеткізу үшін кеңес беретін белсенділер ұжымының құрылтайшысы.

2020 жылғы ақпан айында Юстина Аниямен (аты-жөні өзгертілген) байланысқа шықты. Ания қатыгез қарым-қатынаста жүкті және үмітсіз болды, ол жүктілікті жалғастырудан гөрі өлгенін қалайтынын айтты. Өзі зорлық-зомбылықтан зардап шеккен Юстина көмектесу керектігін білді. Ол Анияға өзінің түсік түсіретін дәрілерін пошта арқылы жіберді, бірақ Анияның серіктесі пакетті алып, полицияға хабарласты, олар болса дәрілерді тәркіледі.

2021 жылдың қарашасында прокурор Юстинаға «түсік түсіруге көмектесті» деген айып тағылды. 2023 жылдың наурызында ол кінәлі деп танылып, сегіз айға қоғамдық жұмысқа тартылды. Оның адвокаттары апелляциялық шағым түсірген.

Юстинаның сотталуы қауіпті прецедент болды. Ол және басқа белсенділер беретін қолдау мен сенімді ақпарат болмаса, Ания сияқты адамдар жалғыз қалып, қауіпсіз түсік түсіруге қол жеткізе алмайды.

Дұшпандыққа қарамастан, батылдық танытқан Юстина былай дейді: «Ешкім көмектескісі келмеген немесе көмектесе алмаған кезде мені көмектесуге деген ерік-жігер итермеледі. Мен үшін Анияға көмектесу анық, лайықты және адал іс болды».



© Каролина Домгалська



© Амнести Интернешнл Польша



© Пол Ловис Вагнер

Үстінде: Юстина Вьджинска

Ортасында: Юстина Польшадатүсік түсіруге көмектескені үшін оған қарсы қозғалған іс бойынша тыңдаудан шықты, 2022 жылғы шілдесі. Оны қолдау үшін сыртта көп адам жиналды.

Астында: 2023 жылы Берлинде өтетін Еуропа және Орта Азия аймақтық форумының қатысушылары Юстинаға қолдауын көрсетті.

АМНЕСТИ ИНТЕРНЕСНЛ ТУРАЛЫ

Амнести Интернешнл – 10 миллион адамнан тұратын қозғалыс, ол барша адамзатты жұмылдырады және бәріміздің адам құқықтарымыздан ләззат алуымыз үшін өзгерістерге ұмтылады. Біздің арманымыз – билік басындағылар уәделерін орындайтын, халықаралық құқықты құрметтейтін және жауап беретін әлем. Біз кез келген уақытта және қай жерде қиянат орын алса, ақиқатты зерттеп, әшкерелейміз. Біз үкіметтерге, сондай-ақ компаниялар сияқты басқа да күшті топтарға ойымызды алға тартамыз, олардың уәделерін орындайтынына және халықаралық құқықты құрметтейтініне көз жеткіземіз. Бізбен жұмыс істейтін адамдар туралы әсерлі оқиғаларды айта отырып, біз бүкіл әлем бойынша миллиондаған қолдаушыларды өзгерістер үшін науқанға және майдандағы белсенділерді қорғауға жұмылдырамыз. Біз адамдарға білім беру және оқыту арқылы өз құқықтарын талап етуді қолдаймыз.

Біздің жұмысымыз өлім жазасын алып тастаудан жыныстық және репродуктивті құқықтарды ілгерілетуге дейін, кемсітушілікпен күресуден босқындар мен мигранттардың құқықтарын қорғауға дейін адамдарды қорғап, оларға мүмкіндік береді. Біз азаптаушыларды жауапқа тартуға, қатыгез заңдарды өзгертуге және өз пікірін білдіргені үшін түрмеге жабылған адамдарды босатуға көмектесеміз. Біз бостандығына немесе қадір-қасиетіне қатер төнген кез келген және әркімнің атынан сөйлейміз.

© Амнести Интернешнл, 2023 ж.

Басқаша айтылмаса, бұл құжаттағы мазмұн Creative Commons (атрибуция, коммерциялық емес, туынды құралдар жоқ, халықаралық 4.0) лицензиясы бойынша лицензияланған.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Қосымша ақпарат алу үшін біздің веб-сайттағы рұқсаттар бетіне кіріңіз: www.amnesty.org
Материал Амнести Интернешнл ұйымынан басқа авторлық құқық иесіне тиесілі болса, бұл материал Creative Commons лицензиясына жатпайды.

Алғаш рет 2023 жылы Amnesty International Ltd жариялады
Peter Benenson House,
1 Easton Street
Лондон WC1X 0DW, ҰБ

2023 ж. қыркүйек
Индекс: POL 32/7064/2023 Kazakh
Түпнұсқа тілі: Ағылшан

Барлық суреттер, басқаша көрсетілмесе,
© Amnesty International.

Мұқаба суреттері © Каролина Яковска

amnesty.org

**ҚҰҚЫҚТАР
ҮШІН
ЖАЗ**

AMNESTY
INTERNATIONAL

